

Rescat literari ignorat

Una de les notícies culturals més importants dels darrers temps ha estat el rescat, fet des de la Universitat de Girona, de Marià Torrent i Vinyas (1779-1823), notable i prolífic poeta satíric vigatà del barroc tardà, desconegut de la majoria dels historiadors de la literatura i, per tant, absent dels diccionaris de literatura, enciclopèdies i manuals. Autor de més de 5.000 versos, les seves creacions van ser molt populars a Vic, en vida seva. Ja gran, l'autor les va aplegar en un llibre, *La Musa vigatana*, que no s'havia editat mai. Ara ho ha fet Edicions Vitel·la. El llibre es va publicar l'any passat i *Enciclopedia.cat* encara no s'ha assabentat de l'existència del poeta.

Julien, defallit a deshora

La "Biblioteca Pompeu Fabra", i ara La butxaca, fan dir a Stendhal (*El roig i el negre*) que quan Julien, decidit a anar-se'n al Llenguadoc, arriba al despatx de les diligències i, per una d'aquelles casualitats, li diuen que l'endemà hi havia una plaça lliure a la de Tolosa, "es va sentir defallir". Que no volia anar-se'n? Res d'això. Stendhal diu: "Il se sentit défaillir quand, arrivé au bureau des malles-poste, on lui apprit que, par un hasard singulier, il y avait une place le lendemain dans la malle de Toulouse..." És a dir: "Se sentí defallir quan, arribat al despatx de les diligències, l'informaren que, l'endemà, per una casualitat singular, hi havia una plaça a Tolosa", com tradueix Just Cabot en l'edició de Proa apareguda el 1930, i reeditada sovint a partir del 1970.

'Esquadrilla' supera 'esquadra'

El DIEC2, com va introduir el DIEC1, diu que una *esquadrilla* és una "fracció d'una esquadra naval o aèria", sense adonar-se que una esquadra només pot ser, mantenen, de vaixells. Per sort tenim el *Primer diccionari*. Aquí sí que accepten els avions a l'entrada *esquadra*.

Neix una col·lecció destinada a traduir obres d'autors magribins i subsaharians francòfons

L'abril de l'any passat es va morir a la Droma (Occitània), a 81 anys, el que és considerat el pare de la novel·la moderna marroquina en francès, Driss Chraïbi. Havia nascut el 1926 a Mazagan –avui El-Jadida– i va cursar l'ensenyament secundari a Casablanca i la carrera d'enginyeria química a París. Però treballarà de periodista i productor de ràdio, entre més feines. Comença a publicar novel·les el 1954 i el 1971 treu *La Civilisation, ma Mère!...* un relat ambientat al Marroc durant la Segona Guerra Mundial. Dos fills es proposen d'alliberar la mare de les rígides tradicions que la mantenen tancada a casa, presonera de prejudicis socials. Gràcies als dos fills, i sense renunciar a cap dels seus atributs personals, acabarà esdevenint una altra persona. El canvi també s'operarà en el seu marit. Es pot veure com un home natge a la dona del Magrib i un cant a la pau i a l'amor dins la igualtat.

Aquesta novel·la ha estat triada per estrenar una iniciativa editorial i cultural peculiar, la col·lecció "Qâdar" –destí, en àrab–, dedicada a traduir al català novel·les i assaigs famosos d'autors magribins i subsaharians francòfons que parlen sobre temes interessants per als estudiants de pares magribins que viuen als Països Catalans i també a la societat catalana, interessats per temes com el feminisme, la tolerància religiosa, la democràcia o l'adaptació social.

La versió catalana ha estat feta pel filòleg Ramon Sargatal, promotor del projecte, amb el títol *La civilització... La meva mare!...* L'editorial és petita, gairebé artesanal, Abadia Editors, de Maçaners, al Berguedà. El segon llibre, també traduït per Sargatal, serà *Jésus dans la tradition soufi*, de Faouzi Skali, i apareixerà aquesta tardor. En una primera fase es preveu la publicació de quatre títols per any i més tard s'ampliarà a sis.

Ben aviat apareixerà una segona novel·la de Chraïbi, *Naissance à l'aube*, del 1986.

A més d'autors del Magrib, un de cada quatre títols serà d'autors francòfons del Sahel. El primer serà *Une si longue dette*, de Mariama Bà, autora del Senegal.

Driss Chraïbi parla generalment de la revolta contra el pare, però també té en compte tots els altres temes típics del Marroc, com ara el colonialisme, el racisme, la condició de la dona, el contrast de civilitzacions o el tercer món.

"Com que els estudiants de pares magribins ja no poden entendre l'àrab clàssic *fusha* (en el qual és escrit tot) ni el francès, això els hauria d'aproximar a la llengua catalana al mateix temps que no perden les seves arrels literàries", ens diu Ramon Sargatal.

Una part important de la política de promoció de les obres de la col·lecció serà la presentació als llocs més idonis, allà on viuen, estudien i treballen els immigrants més joves. "Aprofitarem cada presentació –diu Ramon Sargatal– per oferir una visió conciliadora de les cultures i les religions, i també de les necessitats d'adaptació als nous temps i les noves realitats, especialment per a la dona."

"Qâdar" s'estrena amb un llibre de Driss Chraïbi (1926-2007), pare de la literatura marroquina moderna.